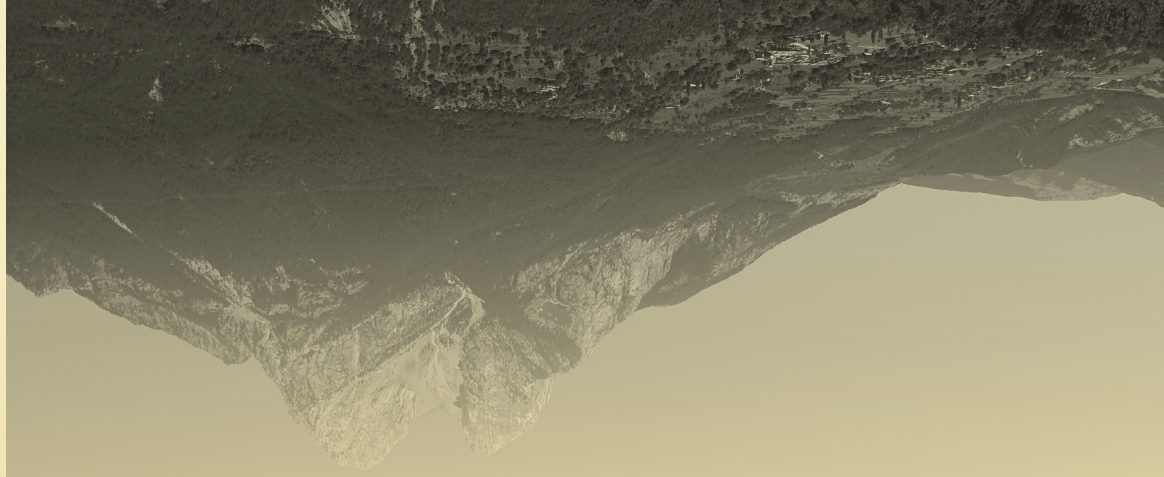

Com ha canviat el paisatge dels pobles del Cadí i Moixeró al llarg del segle XX?

El paisatge del Cadí i Moixeró ha estat conegut i reconegut al llarg del segle XX. Un paisatge ric, divers i viu que ha estat admirat des de l'excursionisme de principis de segle, un paisatge que acull un important símbol nacional com el Pedraforca. Així com tot allò que succeïa entre muntanyes ha evolucionat al llarg del segle XX, també n'han canviat les mirades.

Levolució socioeconòmica de les darreres dècades dels pobles del Cadí Moixeró s'ha vist directament reflectida en el paisatge que conforma els pobles del Cadí Moixeró es van anar buidant de pagesos i veïns. A ple segle XXI, malgrat que aquesta tendència es mantingui, socialment es percep i es valora molt més el paper fonamental de la pagesia i la gestió forestal per conservar la qualitat del paisatge. Però el reconeixement d'aquests agents no és suficient per mantenir els valors del paisatge, sinó que el compromís ha de permetre a qui visqui o vulgui viure al Cadí de fer-ho amb igualtat de condicions i oportunitats. I aquest és el repte que tenim enfront.

L'anàlisi diacrònica de fotografies, feta a través de la comparativa d'imatges antigues i actuals en un índex determinat, ens permet visualitzar i analitzar els canvis sobre el paisatge, el territori i les activitats humanes.

Anàlisi diacrònica de fotografies

Gósol, Dècada de 1940. Autor: Ferran Canudas, L'Arada, creativitat social.

Gósol, Dècada de 1940. Fotografia cedida per Dani Tarrés.

Tuixent, 2020. Autor: Ferran Canudas, L'Arada, creativitat social.

Tuixent, Dècada de 1940. Fotografia cedida per Dani Tarrés.

Vallcebre, 2020. Autor: Ferran Canudas, L'Arada, creativitat social.

Vallcebre, 1926. Autor: Antoni Gallardo i Garriga, Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya.

Que els arbres ens deixin veure el bosc.

Organitza:

L'ARADA

Amb el finançament de:

Amb el suport de:

betula.larada.coop

betula@larada.coop
623 611 211 | 625 641 726

betula

PROMOCIÓ LOCAL INTEGRAL DELS POBLES DEL PARC NATURAL CADÍ-MOIXERÓ

Paisatge, Memòria i Vida als pobles del Parc Natural del Cadí-Moixeró

El paisatge del Cadí i Moixeró, allò que treballem, allò que gaudim i allò que ens significa com a pobles i com a país, va molt més enllà d'un simple quadre pintoresc. El paisatge testimonia el passat, ens descriu el present i ens projecta el futur.

Com ha canviat el paisatge dels pobles del Cadí i Moixeró al llarg del segle XX?

Què ens diuen aquests canvis? I nosaltres, on ens hi situem?

Quan el Cadí i Moixeró era pagès i miner. I ja es coneixia.

“Quan jo era jove es conreava la terra tal com s’havia fet sempre. Es llaurava la terra amb vaques, mules o bous. Tot s’havia de segar amb el volant, batre amb els animals i ventar amb el torn”.

👤 **Maria Minguell, 1932, Ossera.**

Durant la darrera del segle XIX fins ben entrats els anys 1930, l’economia del Cadí Moixeró era de subsistència, basada en l’agricultura i la ramaderia. Les formes de vida eren molt senzilles i adaptades a les feines del camp i a l’entorn. Per tal d’obtenir ingressos, es complementaven els jornals al camp i al bosc amb la mineria, el contraban o altres activitats, com el treball de les herbes fet per les trementinaires de la Vansa. L’explotació del bosc, a principis de segle, era també molt intensa. La fusta que se n’extreia va esdevenir un bé preuat, que anava vinculat principalment a la mineria i a la construcció. Per altra banda, els camps de conreu no només eren presents a les valls i a les planes, sinó que també s’expandien pels vessants de les muntanyes mitjançant la construcció de feixes amb murs de pedra seca, aprofitant la màxima extensió de ter-

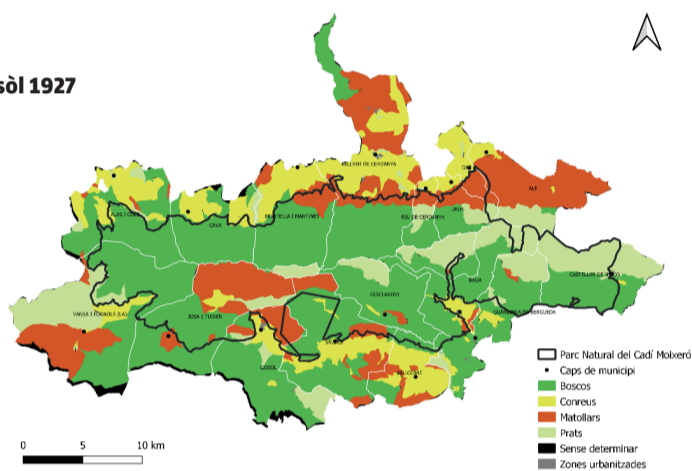
Saldes, 1927 - Pagès llaurant amb arada tirada per bous.

Autor: Lluís Estasen i Pla, Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya.

ritori possible. Aquesta manera de relacionar-se amb l’entorn es reflecteix sobre el paisatge: el 33% del territori estava configurat per prats i conreus, xifra que no tornarà a ser mai tan elevada. L’extensió que ocupa el bosc a les primeres dècades dels anys XX es veurà incrementada els anys posteriors per l’abandonament dels camps i les pastures, l’èxode de població i l’arribada del turisme.

Mapa d’usos i cobertes del sòl 1927

Font: Elaboració pròpia a partir de les planimetries descarregades de IGN (Instituto Geográfico Nacional)

De l’admiració als paisatges a la necessitat de recuperar-ne l’essència, amb pobles vius i vides dignes al Cadí Moixeró.

“Hi ha molta gent que es van fer o reformar moltes cases allà dalt. Les venien per molt poc preu, les cases velles que se n’anaven a terra. I és clar, això també va portar feina, els paletes eren força colla. La gent puguen a l’estiu, caps de setmana o a l’hivern per anar a esquiar”.

👤 **Ramon Armengou, 1940, Castellar de N’Hug.**

La configuració del paisatge del Cadí Moixeró ha estat un procés dinàmic i canviant al llarg del temps, responent als diferents contextos socioeconòmics de cada moment. La regressió de les activitats primàries, de la indústria i de la mineria al Cadí Moixeró han configurat un nou escenari on, avui dia, la principal activitat econòmica és el turisme. Actualment, més del 60% del territori està conformat per boscos, en detriment dels camps i conreus, que ja només ocupen un 3% del total. Aquests canvis s’agregen també a conseqüència del canvi climàtic. La superfície de les zones urbanitzades, en canvi, ha augmentat sis vegades respecte de la de 1987, a

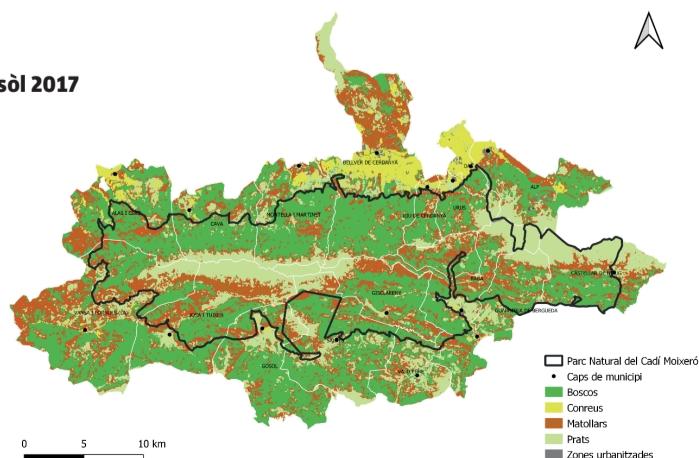

El Pedraforca, 2020. Autor: Ferran Canudas.

causa sobretot de les segones residències, carreteres i infraestructures derivades del sector turístic. Durant els últims anys, i cada vegada més, es valora de nou la gestió del territori a través de la pagesia, la ramaderia i els treballs forestals, la qual cosa ha de contribuir a reequilibrar els paisatges, diversificar l’economia i aturar el despoblament.

Mapa d’usos i cobertes del sòl 2017

Font: Elaboració a partir del Mapa d’usos i cobertes del sòl a Catalunya 2017, elaborat pel Grup de Recerca en Teledetecció i Sistemes d’Informació Geogràfica (Grumets, CREA-UAB)

De la terra i la indústria al turisme: el país reconeix i admira els nostres boscos i prats. Ahora, els pobles i la terra es buiden de mans i veïns.

“Com que venia molta gent, les famílies que tenien habitacions de sobres, les llogaven, i el poble quedava ple d’estiuejants. El turisme ja ve d’anys”.

👤 **Jaume Torrella, 1937, Bagà.**

La mineria i la indústria, activitats socioeconòmiques que tenien un pes rellevant a molts municipis del Cadí Moixeró, entren en crisi a les darreries dels anys 1980. És també en aquest moment, el 1983, que es crea el Parc Natural del Cadí Moixeró, que plasma d’una banda els valors ecològics de l’entorn natural i de l’altra el reconeixement i l’admiració del país envers el paisatge d’aquesta zona, cada vegada més coneguda i concorreguda. Paral·lelament a aquest procés, els pobles es van despoblant i l’abandonament dels camps, conreus i pastures s’accelera. Se segueix augmentant la superfície del bosc i ocupa terrenys que fins llavors eren conreus. Aquesta tendència, que es manté des de principis de segle, s’intensifica a partir d’aquest moment.

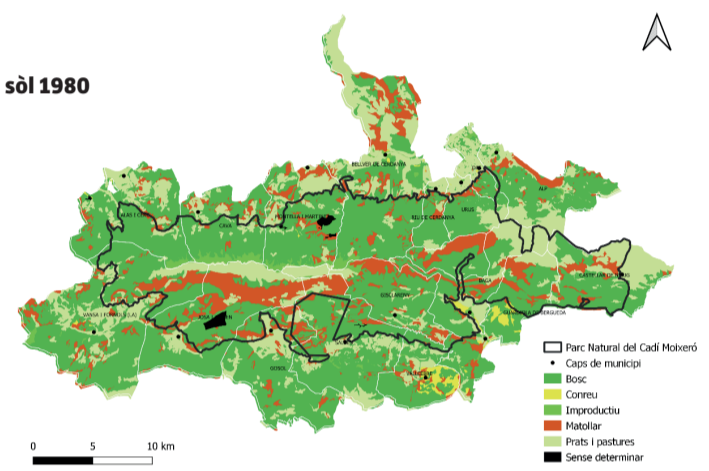

Tuixent, 1976 - Excursionista i el poble de Tuixent.

Autor: Camil José Guiu, Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya.

Mapa d’usos i cobertes del sòl 1980

Font: Elaboració a partir del Mapa de Cultius i Aprofitaments del Departament d’Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.

Calendari de les feines del camp

Tal com hem estat veient en el transcurs d’aquest desplegable, les feines del camp han transformat profundament l’entorn que coneixem. Però, quines són aquestes feines, exactament? I a quina època de l’any es duen a terme?

Bestiar

BOVÍ, OVÍ I CABRUM - ÈPOCA DE CRIA

PRIMAVERA

OVÍ I CABRUM EN SEMIEXTENSIU - PUJADA DE LA LLET DE LES MARES I MUNYIDA DIÀRIA PER A L’ELABORACIÓ DE FORMATGES

PRIMAVERA

OVÍ - PREPARACIÓ - ESQUILAR - ABANS DE PUJAR A MUNTANYA

PRIMAVERA

BOVÍ, OVÍ I CABRUM - TRANSHUMÀNCIA - PUJADA A LES PASTURES D’ESTIU

ESTIU

OVÍ, OVÍ I CABRUM - DESLLETAMENT DE LES CRIES QUE ANIRAN A VENDA O BÉ CAP A ENGREIX DE CARN

ESTIU - TARDOR

BOVÍ, OVÍ I CABRUM - TRANSHUMÀNCIA - BAIXADA DE LES PASTURES D’ESTIU (SETEMBRE, OCTUBRE) CAP A CASA O BÉ CAP A LES PASTURES D’HIVERN (NOVA TRANSHUMÀNCIA)

TARDOR

BOVÍ, OVÍ I CABRUM - ÈPOCA D’ESTABILACIÓ (NORMALMENT ENGREIX DELS ANIMALS)

HIVERN

Conreu de ferratges

SEMBRA

PRIMAVERA

REGADIU / CURA DELS SEMBRATS

PRIMAVERA - ESTIU

RECOL·LECCIÓ I EMMAGATZEMATGE

ESTIU

CONSUM I/O COMRAVENDA EN FUNCIÓ DE LES NECESSITATS DE L’EXPLOTACIÓ

ESTIU